

Kvennablaðið kostar 1 kr. 50 au. inn-
anlands, erlendis 2
kr. (65 cent vestan-
hafs) $\frac{1}{2}$ verðeins
borgist fyrirfram, en
 $\frac{1}{2}$ fyrir 15. júlí.

Kvennablaðið.

Úppsögn skrifð
bundin við árs-
mót, ógild nema
komin sé til út-
gef. fyrir 1. okt
og kaupandi hafði
borgað að fallu.

20. ár.

Reykjavík, 28. ágúst 1914.

Nr. 8.

Norðurálfustríðið.

Konurnar.

Eins og öllum er kunnugt, hefir nú loksins slitnað upp úr hinum »vopnaða friði« milli stórveldanna í Norðurálfunni, þrátt fyrir alt friðartal þjóðhöfðingjanna, þrátt fyrir friðarfundina í Haag, þrátt fyrir friðardómstóla, friðarlandsfélög, friðarþing og friðarverðlaun Nobels.

Já, þrátt fyrir alt friðarhjálið berast allar stórþjóðirnar nú á öllum þeim blóðugustu banaspjótum, sem vísindi nútímans geta fundið upp skaðlegust. Í staðinn fyrir bardaga aðferðirnar gömlu þar, sem svo að segja maður bardist við mann, þá hafa menn nú fundið upp morðtöl, sem á svipstundu geta eyðilagt tugi þúsunda af mannlífum. Og nú eru menn ekki lengur neinstaðar óhultir fyrir þessum vítisvélum. Þær koma úr lofti og undirdjúpum, jafnskaðlegar og í bardögum á sjálfu landinu. Hvergi geta menn verið óhultir í þeim löndum, sem dragast inn í þessi æðistryltu stórmorðastrið.

Af öllum þeim, sem farnir eru að mót-mæla stríðunum og hernaðarkostnaðinum, hafa konurnar hrópað hæst og mótmælt þeim alvarlegast. En það er líka eðlilegt, því þrátt fyrir allar þær skelfingar, sem hermennirnir mega sjá og reyna, þá verður þó angistinn og hjartasorgin þeirra, sem heima sitja allra þyngst. Þar eru fjölda mörg heimili ger alveg fyrirvinnulaus, allir karlmenn teknir, sem eru á varnar-skyldueldri og sumir fara sem sjálfboda-liðar, þótt þeir séu eldri eða yngri. Allur landbúnaðurinn liggur þá víða eingöngu á herðum kvennanna. Og víða eru það

konurnar sem halda uppi verzlunum og öðrum mikilsverðum sýslunum, því alstaðar eru karlmennirnir teknir frá störfum sínum. Geta má nærri hvernig fátæklingunum líður þar, sem engin efni eru, nema dagleg vinnulaun eins manns fyrir mörgum börnum. Geta má nærri angistinni og sorginni yfir tilhugsuninni um að fá aldrei aftur að sjá feður, eiginmenn, unnusta, bræður, ættingja og vini. Og skelfingarnar sem dynja yfir þar, sem herinn geysar fram, meðferðin á fólkinu, sem verður fyrir óvinaherum! Alt það eignatjón, öll sú óútmálanlega grimd og dýrsæði sem þar kemur fram — það getum við Íslendingar ekki einu sinni hugsað okkur. Við, sem guði sé lof, þekkjum alt þess konar að eins frá bókum og frá sögnum annara manna.

Menn hafa lengi búist við að allur þessi friðarleikur stórveldanna mundi bráðlega taka enda. En konurnar í þessum löndum hafa til lengstra laga vonað, að koma mætti í veg fyrir slík friðarslit. Þær hafa því staðið í stöðugu sambandi við friðarvini allra landa, sent út áskoranir til þjóðhöfðingja og löggjafarþinga og leitast við að fá breytt almenningsálitinu í þessu máli, og leiða það í friðaráttina.

Í september næstkomandi hafði verið boðað til eins slíks alþjóðafriðarfundar í Wien. En hvað djúpar rætur sú kenning hefir náð að festa, sést bezt á því, að nú virðast flestar þjóðir keppa eftir því einu að fá að taka sem mestan þátt í þessum ófriði. Jafnvel Japanar austur í heimi, sem engar sakir eiga við þjóðverja og á engu varnarsambandi þurfti nú að halda, fara nú af stað af eintómri ágirnd.

Konurnar í hinum ýmsu löndum, sem bendluð eru við ófriðinn, mótmæla honum

kröftuglega. En þær gera þó alt, sem í þeirra valdi stendur til verndar þjóðinni. Auðvitað verða það verkin heima fyrir, sem þær nú beita sér mest fyrir. Þannig hefir landskvenréttindafélagið á Hollandi ákveðið að leggja öll kvenréttindamál og agitation á hilluna, meðan á ófriðnum stendur og gera alt, sem í þeirra valdi stendur til að hjálpa til við uppskeruna og önnur nauðsynleg störf, sem nú vantar vinnukraft við, og sömuleiðis til að hjálpa þeim, sem mist hafa forstöðu heimila sinna.

Belgiskar konur hafa orðið að taka beinán þátt í ófriðnum, þar sem þær hafa með hinni mestu hreysti og hugþrýði verið smábæ og vopnabúr, svo óvinirnir urðu frá eð hverfa við mikið mannfall.

Og í öllum löndum ganga konurnar hundruðum saman í herinn sem hjúkrunkonur. Líknarstörfin hafa frá alda öðli verið aðallega framkvæmd af konum. Og sáralækna telja fornsögurnar margar konur hafa verið beztar.

Í Englandi hafa konur mótmælt stríðinu, eins og getið er um á öðrum stað hér í blaðinu. En hið gætna stærsta landskvenréttindafélag þeirra: »N.W.S.A.« hefir haldið almennan fund og gert þá fundarsamþykkt, að halda allri sinni pólitísku kvenréttindastarfsemi áfram, þrátt fyrir ófriðinn, og verja félagssjóðum sínum einungis til þeirra mála, með því valdhafarnir, sem ráðið hafa eingöngu fyrir því að friðnum væri slitit, mundu fegnir þiggja sjóði þeirra og krafta, en þó ekki verða fúsari á eftir til að veita þeim réttinn til að fá atkvæði um þau mál sem snerta líf og eignir og velferð þeirra og barna þeirra eftir en áður.

Um að þurka og pressa jurtir.

Eins og kunnugt er, verða menn að geta þurkað jurtir og ýmsa hluta þeirra, til þess að geta notað þær síðar til ýmsra hluta. Matjurtir og aldini eru þannig þurkuð á ýmsan hátt, til þess að notast við matreiðslu á þeim tímum, þegar þær væru annars ólætanlegar. Margar blómjurtir, hin svokölluðu »eilífðarblóm«

eru skornar af alveg ferskar, þurkaðar og litaðar, til þess að notast til að binda blóm saman, t. d. við kransabindingu o. s. frv. Á líkan hátt eru ýms önnur blóm notuð, þegar kransar og blómvendir eru bundnir, bæði til að binda þá með og til skrauts. En það, sem þessar linur sér í lagi áttu að tala um, er það, hvernig menn safna, þurka og pressa blómstrandi jurtum, eða parta af þeim, til þess bæði að læra að þekkja þær í grasafræðislegu tilliti og líka til þess að koma sér upp jurtasafni, sem er nauðsynlegt meðal til þess að læra að þekkja jurtalíf landsins eða héraðsins.

Af öllum þeim hlutum, sem menn nú á dögum eru að safna, ættu jurtirnar að vera fyrstar á blaði. Og hafi unglingarnir löngun til þess þá á fremur að hvetja þá til þess en letja. Menn safna þeim líka einungis þegar þeir eru á ferð, eða við útiveru í hógum, fjöllum, skógum, túni og engjum, og það vekur eftirtekt unglinganna og tilfinninguna fyrir náttúrunni. Aðgreining jurtanna, æfir menn í sjálfstæðri ransókn og meðferðin og aðgreiningin af þurkuðum jurtum æfir menn í reglusemi og laghendni.

Menn þurka líka ekki jurtir einungis í visindalegu tilliti, heldur líka til skrauts við ýmsa smámuni, sem búnir eru til á heimilunum; lampahlífar, hamingjuóska-bréfsþjöld, bréfpappir o. s. frv. Við þetta eru þurkuð blóm oft notuð til skrauts, sömuleiðis þurkuð falleg burknablöð og grasstrá.

En til þess að geta haft svo mikil not af þurkuðum jurtum, sem unt er, þá verður að geyma þau svo óskemd og falleg, sem unt er. Því betra er að hafa ekkert skraut en skorpin og svört jurtablöð og blóm, sem enga hugmynd gefa um þeirra upprunalegu lögun og líti. En af því jurtapurkur úthelmtir æfingu og ýmsar reglur, sem verður að fara eftir, þá gætu ef til vill ýmsir af lesendum Kvennablaðsins haft bæði gagn og gaman af að heyra hvað sérfræðingur í þessari grein segir um þetta efni:

»Hvað jurtasöfnuninni sjálfri viðkemur, þá á helst að taka alla jurtina upp með rót, legg, blöðum blómum og duftberum eða ávöxtum. Ef þessu verður ekki viðkomandi, þá á að taka svo stóran alleggjara eða grein af jurtinni, sem hægt er að fá. Meðan verið er að safna þeim, geymast þær best í jurtakassa (botaniserkasse) þangað til komist er heim með þær, og ef hætt er við að þær hálfvisni eða linist upp, þá verður að stökkva á þær vatni.

Þegar nú menn eru komnir heim með jurtirnar þá byrjar síðari hluti vinnunnar. Í stað þess að hvíla sig, sem menn langar málaskið mest til, eftir slíka jurtaleit, þá verða menn helst að ákveða hvað þeir skuli gera við jurtirnar, sem

þeir hafa fundið, og leggja þær í pressu. Menn verða helst að hafa við hendina grasafæði þess lands, sem þeir eru í. Hér á landi t. d. »Floru Íslands«, eftir St. Stefánsson skólameistara, þar má oft fá ýmsa tilsoðgn um meðferð jurtanna.

Áhöldin við að þurka jurtir er grár, ólimborinn þerripappír (fíltrer pappír) sem jurtirnar eru lagðar á milli, svo tvær sléttar tréplötur riflega svo stórar og pappírinn, sin hvoru megin við hann, og efst nægilega þung pressa, má vel vera almennir múrsteinar. Ofan á aðra tréplötuna er svo látin ein örk af þessum þerripappír, þar er jurtunum raðað, sem eiga að þurkast og látnar liggja eins og þeim er eðlilegast, en blöð og blóm eru breidd svo slétt út, sem unt er.

Ef jurtin er of stór til þess að komast fyrir á pappírnum þá má brjóta hana í sundur ef hún hefir engar greinar, svo hún komist fyrir, en ef hún er greinótt, þá má skera hana í sundur og þurka hana í tveimur örkum, eða taka að eins þann hluta hennar, sem menn vilja helst. Þegar búið er að koma jurtinni fyrir og breiða hana út, þá er pappírsörk látin ofan á hana, þar er svo ný jurt látin á og pappírsörk þar ofan á, og þannig er haldið áfram þangað til að þetta er orðinn dálitill hlaði, þá er hin tréplatan lögð ofan á efstu örkina og steinarnir lagðir ofan á. Legggildar jurtir og safaríkar, þurfa meiri þerripappír en aðrar jurtir. Menn verða að læra af reynslunni, hversu þung pressan þarf að vera. Ef hún er of þung, þá merjast jurtirnar og skemmast, en sé pressan of létt þá skrælna blöðin og verða ekki fallega slétt. Ef jurtirnar eru rakar, þegar þær leggjast niður á milli pappírslaganna, þá verður að skifta um pappírinn eftir nokkrar klukkustundir og voti pappírinn breiðist til þurks, Þegar hann er orðinn þur þá má brúka hann aftur. Ef jurtirnar voru ekki rakar, þá er nóg að skifta um pappírinn daglega, því er haldið áfram þangað til jurtirnar eru alveg þurrar, því takist þær of snemma úr pressunni, þá skrælna þær og missa sitt fagra útlit. Það skal tekið fram að því fljótara sem jurtirnar þorna, því betur halda þær lit sínum, þessvegna er tilvinnandi að skifta þerripappírnum oft.

Stöku jurtir eru svo veikbygðar og fingerðar, að það er mjög erfitt að skifta pappírnum á þeim, án þess þær skemmist. Þær verður að þurka dálítið öðruvísi, þær eru lagðar á hvítan þerripappír, sem látinn er á milli tveggja grárra þerriblaða. Jurtirnar eru svo látnar liggja kyrrar á hvíta pappírnum, en þeim gráa er skift daglega þangað til þær eru alþurrar.

Þegar jurtirnar eru þurrar, þá kemur síðasti

hluti verksins, sem sé að lina jurtirnar upp. Hver jurt er látin á hálfa örk af nokkuð stífum pappír. Á pappírinn eru limdir með gummi mjóir pappírsrenningar, sem svo eru stroknir með gummi, og lagðir þvert yfir um jurtalleggina. En af því tilgangurinn er að festa jurtirnar á pappírinn bæði sterklega og fallega þá verður að vara sig á því að nota of margar pappírsræmur. En það lærist alltaf með reynslunni. Í neðsta hornið á pappírnum skal setja seðil með nafni jurtarinnar, hvar hún hafi fundist og daginn sem hún fanst.

Þegar svo allar jurtirnar eru þurkaðar, þá er öllum þeim jurtum, sem heyra undir sömu ætt, safnað saman, lagðar inn í heila pappírsörk, og ættarnafn jurtarinnar skrifað utan á.

Jurtasöfn geymast best í góðum skáp, með þéttum hyllum, á þurrum, rakalausum stað. Til tryggingar því að mölur og flugur komist ekki í þau, þá er nauðsynlegt að strá »naftalíní« í skápinn og milli jurtanna, því annars geta þau eyðilagst á skömmum tíma.

Áskorun frá tólf miljónum kvenna.

Stjórn Alþjóðsambands kvenréttindafélaganna, sem hefir að baki sér 12 miljónir kvenna í 26 löndum, sendi áskorun þá, sem hér fer á eftir, til stjórna allra þjóða. Var hún send öllum útlendum sendiherrum í Lundúnum og Sir Edward Grey, rétt fyrir byrjun ófriðarins.

»Á þessari skelfingarstundu, þegar örlög Norðurálfunnar eru komin undir ákvörðunum, sem konur ekki hafa neitt vald til að taka þátt í, þá finnum vér sárt til þeirrar ábyrgðar, sem hvílir á oss, sem mæðrum kynflokksins og getum því ekki staðið þegjandi hjá.

Enda þótt vér höfum ekkert pólitískt vald, þá heitum vér á stjórnir og aðra þá, sem völdin hafa í hinum ýmsu löndum vorum, að afstýra þessari ógnandi takmarkalausú ógæfu.

Konurnar hryllir við að sjá alt, sem þær elska og virða — heimilin, fjölskyldurnar og kynflokkinn — stödd ekki einungis í hinni mestu hættu, heldur vita með vissu að þau hljóti að biða stórkostlegt tjón, án þess þær hafi vald til þess að afstýra þessu

eða bæta úr því. Hvernig sem ófriðnum lyki, þá mundu afleiðingar hans verða að mannkynið yrði fátækara, menningunni hnignaði og stórmikill hnekkir yrði á allri viðleitni til þess að bæta úr kjörum lýðsins. En sönn hamingja þjóðanna er að miklu leyti undir því komin að það takist.

Vér konur 26 landa, sem höfum fylkt oss saman í Alþjóða kosninga-sambandsfélag kvenna, um það markmið, að berjast fyrir pólitískum rétti vorum, til þess að fá vörn skerf af valdi því, sem karlmennirnir einir hafa, til að ráða örlögum þjóðanna, vér skorum á yður að láta einkis ófreistað, til þess að ráða úr alþjóðadeilum á einhvern þann hátt, að komist verði hjá að baða hálfann hinn mentaða heim í blóði.

Georg Bretakonungur og kvennréttindamálið.

Um síðustu mánaðarmót fluttu ensk blöð ræðu, sem Georg V. Bretakonungur hafði flutt »til þjóðar sinnar«.

Það er bersýnilegt af þeirri ræðu, að konungur ber ekki að eins kvenréttindamálið fyrir brjósti, heldur lítur hann svo á, sem fleira sé við hernaðarkonurnar ensku að gera, en að refsa þeim með ýmis konar fangelsis-pyntingum, og fleira um þær að segja en smánaryrði.

Hér fara á eftir meginatriðin úr ræðu konungs:

»Með ánægju og góðum vonum lýsi eg yfir þeim úrskurði mínum, að halda skuli í Buckingham-höllinni fund til þess að í-huga mál, sem mikils er um vert fyrir þessa þjóð og alt ríkið, mál, sem eg hefi borið ríkt fyrir brjósti, um langan tíma, enda hefir valdið fjölda mörgum þegnum mínum mikilla báginga. Vegna þess, hve hér er um mikilvægt mál að tefla, og vegna

þess að þeir, sem mest kemur þetta mál við, eiga þess engan beinan kost að bæta úr umkvörtunarefnum sínum, ætla eg að vera sjálfur forseti þessa fundar.

Árum saman höfum vér veitt atbygli þeim atburðum, sem gerst hafa í sambandi við baráttuna fyrir því, að konur á Eng-landi, í Wales. á Skotlandi og á Írlandi fái kosningarétt, og fundið til þess, hve afar-ísjárverðir þeir atburðir eru. Stefnan hefir áreiðanlega og stöðugt verið í áttina til þess að hvetja menn til að láta kenna aflsmunar og æsa upp hinar ógöfugri ástriður manna, og nú hrópar sumt af hinu merkasta og gætnasta fólki þjóðar minnar á uppreist og ofbeldisverk.

Vér höfum á liðnum tímum kostað kapps um að vera veröldinni fyrirmynd til menningar, en í því efni að sæma konur fullum borgararéttindum höfum vér orðið langt á eftir öðrum þjóðum, og sumum af mínum eigin nýlendum, þeir hörmulegu atburðir, sem nýlega hafa gerzt fyrir utan þinghúsið, í dómsölunum og í fangelsunum, og í raun og veru um alt landið, í sambandi við baráttuna fyrir kosningarrétti kvenna, eru að verða vorri elskuðu ættjörð til ámælis og óvirðingar meðal þjóða veraldarinnar. Mér virðist, og eins hlýtur yður að virðast, að það sé óhugsandi, að vér eigum að halda áfram bræðra- og systra-baráttu út af málum, sem jafn auðvelt er að greiða úr eins og þeim málum, er þessi fundur á að hugleiða, ef með þau er farið af réttlætis-huga. Ótti minn, við að hugleiða jafn hryllilegt bøl, magnast við vitneskju mína um þær miklu þjáningar, sem mikill fjöldi göfuglyndra og stórgáfaðra kvenna hefir orðið að þola nokkur síðustu árin, fyrir það, að berjast fyrir kosningarrétti kvenna. Hverjum augum, sem menn kunna að líta á sumar þær aðferðir, sem þær hafa tekið upp, getur engum manni láðst að viðurkenna einlægni þeirra og sjálfsafneitun. Þegar eg minni yður á það, að meira en eitt þúsund slíkar konur hafa á síðustu 5 árum verið settar í fangelsi, og að auk

Þess hafa margar þeirra þolað þær þjánningar, sem eru því samfara að vera mataðar nauðugar, því munuð þér sjá það, eins og eg sé það sjálfur, að eg mundi algerlega bregðast skyldum mínum við þjóð mína, ef eg gerði enga tilraun til að binda enda á það óþolandi ástand, sem nú er. Mér er ánægja að vita það, að í því fyrirtæki, sem eg hefi nú með höndum, nýt eg einlægs fylgis þingmanna, biskupa, þjóðkirkju- og utanþjóðkirkjupresta, lækna og áreiðanlega margra alvarlegast hugsandi karla og kvenna af öllum stéttum, meðal þegna minna.

Á fundi þessum eiga sæti: Forsætisráðherrann, Morley lávarður, Lansdowne lávarður, hr. Bonar Law, hr. J. Keir Hardie, frú Fawcett, frú Pankhurst, frú Humphry-Ward og frú Hughes (burstagerðarkona úr Austur-Lundúnaborg). Ábyrgð fundarmanna verður áreiðanlega mikil. Það er brýn nauðsyn að koma málinu áfram. Eg veit, að fundarmenn nota tækifærið sem bezt, og verða þolinmóðir, alvörugefnir og sáttfúsir, vegna þess, um hve mikið hér er að tessla.

Það er dálítið einkennilegt að hugsa sér frú Pankhurst á þessum stórhöfðingjafundi, undir forsæti konungs. Konungur verður sjálfsagt að grípa tækifærið einhvern tíma þegar hún er ekki í betrunarhúsinu. Hún er ein af nafnkendustu hernaðarkonum og altaf í betrunarhúsinu, nema þegar hún er orðin svo sjúk af meðferðinni þar, að henni er slept um stund, til þess að unt sé að halda í henni lífinu. Þegar hún er orðin nokkuð hress, er henni stungið inn aftur.

Nú fær hún þá óvenjulegu tilbreytni, milli betrunarhúss-tímabilanna, að sitja í Buckingham-höllinni, og ræða mál sín við helztu menn þjóðarinnar undir forsæti konungs.

Móðskraf.

Það er alls ekki um útlenda móða, sem ég ætla mér að tala, heldur um íslenzku móðana. Þótt menn tali um þjóðbúninginn okkar íslenzka, peysurnar, pilsid og húfunna, og kalli það þjóðbúning, þá er það ekki alveg í samræmi við það, sem venjulega er skilið við það nafn.

Þjóðbúningar hafa það einkenni að breytast ekki. Þeir halda sér tugi og hundruð ára óbreyttir, litir, lag og efni, heldur sér mann fram af manni.

En íslenzki peysubúningurinn okkar, sem margir vilja að við höldum dauðahaldi við, hann er í fyrsta lagi ekki meira en rúmra hundrað ára gamall, og í öðru lagi er hann nær því óþekkjanlegur nú orðið, frá sinni upphaflegu mynd. Hver ætli finni mikið ættarmark milli fløjels-húfunnar með þriggja kvartila langa silki-skúfnum, með stórum gullhólk á, og gömlu grófu stóru þrjónahúfunnar, sem sóðruð var með hvíttri nærhúfu og féll langt ofan fyrir allan hnakka og eyru, og faldi vandlega hvert hár, sem var á höfðinu undir henni. Og þessari húfu fylgdi venjulega fingurhæðar langur skúfur, úr kliptum klæðisræmum, þræði, eða þegar mikið var haft við síðar, úr gulum, grænum, rauðum eða svörtum silkitvinna. Og hólkurinn, til að byrja með enginn, eða svo lítill, að hann var ekki stærri en núverandi brúðuhólkur. Stokkapeysan var ekki heldur sérlega lík því, sem nú gerist. Hún myndaðist einmitt þegar »stutta mittið« átti sína upphafsartíma. Þá náði hún dálítið ofan fyrir herðarblöðin að aftan og ofan fyrir brjóstin að framan. Undir henni kom upphluturinn til sýnis og upphlutsborðarnir nutu sín að framan neðan undir peysunni. Oftast var peysan þrjónuð, krækt saman á brjóstinu upp að hálsi. Stokkarnir voru 6—8 að tölu, bæði djúpir og langir. Silkiklútur um hálsinn, stutt samfelt pils með grænni, blárri eða rauðri bryddingu, og röndótt dúksvunta með spjaldofnum böndum með skúfum á end-

unum. Verptir sauðskinnsskór og sauðsvartir sokkar. Svona var peysubúningurinn á fyrsta hluta 19. aldarinnar.

Síðar komu upp klæðispeysur og vaðmálspeysur. En þær urðu ekki almennar fyr en eftir 1870, að þrjónaskapurinn fór að hætta á sveitaheimilunum. Svunturnar, sem heldri konur brúkuðu við peysu framan af, og um miðja 19. öld, voru oft eiginlega kjólsvuntur úr silki, eða silkidregnar, með bekk að neðan, enda voru þær líka brúkaðar við altarisgöngu-kjóla kvenna á þeim tímum sem þá voru algengir.

Það er ekkert ámælisvert, þótt þessum búningi, sem var mjög ósmekklegur og óþægilegur, og ekki hafði einusinni það við að styðjast, að vera upprunalega íslenzkur, væri breytt í betra og fallegra horf. En þegar búið var að fá nokkurnveginn fast form fyrir hann, og konur höfðu alment tekið hann upp og knésett hann, sem íslenzkan þjóðbúning, þá átti heldur engin breyting að vera lengur leyfileg við hann. Þá var honum eitt skifti fyrir öll, slegið föstum, sem óbreytanlegum íslenzkum þjóðbúningi, hvort sem hann væri borinn af mörgum eða fáum.

En því miður hefir ekki því verið að heilsa. Frá flestum gjörbreytandi móðum á útlenska kvenbúningnum hafa konur fundið upp einhverjar nýjar breytingar í líkingu við þá, við peysubúninginn. Peysan er altaf að verða flegnari með ári hverju, og margar stúlkur hafa hana jafn flegna og samkvæmiskjóla annaðhvort »rundar« í hálsinn eða »ferkantaðar«, svo að jafnvel stundum sést nær því ofan undir geirvörturnar. Ermarnar breytast stöðugt. Fyrst voru þær nærskornur, með tveimur saumum, svo urðu þær víðar hólkermar, með einum olnbogasaum, og nú lítur út fyrir að við höfum fengið fastan móð fyrir þær, sem ungu stúlkurnar hafi tekið sérstöku ástföstri við; hinar illræmdu og alpektu »skinke«-ermar, ljótasta ermalagið sem nokkurntíma hefir sést á kjólunum, sem gerir ermarnar að ofan eins og stóran útblásinn belg, sem stendur út í loftið og

misbýður allri fegurðartilfinningu og góðum smekk, sem mest má verða.

Ofan á þenna ermamóð bætist svo húfumódurinn, og meðferð hársins, sem alt er brúsandi og sett upp í svo mikla garða framan á höfðinu, að stúlkan sýnist berhöfðuð. Í hárinu eru svo festar hárspennur og hárkambar, sem eiga að halda hárinu brúsandi sem hæst framan á höfðinu. Ofan á öllu þessu »trónar« svo örllítið flöjelshúfu spónblað, með stóru biðilsbroti framantil, aftan við alt hárbúsið, svo engum manni, sem sér beint framan á höfuðið, dettur annað í hug, en að stúlkan sé berhöfðuð. Húfan sést bara að aftanverðu og hárið oft flaxandi, sín fléttan í hverja áttina, eða þær dingla hver neðan í annari svo langt sem þær ná.

Og slífsin, sem í rauninni hafa verið aðal skraut peysubúningsins eru nú orðin bæði svo óhóflega breið að þau hylja allan vöxt stúlkunnar um brjóstin ofan að mitti, og svo dýr, að þau eru orðin seikna útgjöld fyrir þenna búning. En auk þess eru þau orðin langtum smekklausari vegna þess, að nú er móðins að klína allskonar leggingum framan á slífsisendana, sem óprýða þau mjög mikið.

Til þess að setja smiðshöggið á þenna nýja peysubúning, og fullkomna hans smekklegu samansetningu sjást ungu stúlkurnar »spásærandi« á allavega litum sokkum og ljósgulum skóm, sem stinga fremur fáránlega af, neðan undan svarta pilsinu.

Menn skyldu nú hugsa að kvennaskólinn hér í höfuðstaðnum gerði sér far um að laga þetta, að minsta kosti ósniðið á peysuermunum og fláandanum í hálsinum. En það er síður en svo, eftir því, sem séð verður á stúlkum, sem þaðan koma. Þær koma með sömu útblásnu ermabelgina, og hálsflegnu peysurnar og mætti þó ætla, að þær konur, sem kenna þar fatasaum, hefðu svo mikla fegurðartilfinningu, að þær þyldu ekki slíka ómynd, og svo mikið álit hjá stúlkunum, að þær tækju leiðbeiningum þeirra í því efni, til greina.

Dálitil aukaatvinna.

(Pýtt).

Það var miklu dimmra en vant var í skrifstofunni, sem annars var venjulega svo hrein og vistleg. Það voru ekki einungis húsgögnin, sem voru dökkleit, þykku ullar gólfdukkarnir og gluggatjöldin voru það líka, jafnvel birtan sem féll inn um regnvotu gluggarúðurnar var dökk og draugaleg og lamaði hugann eins og hinn raunalegi októbershiminn úti fyrir.

Og þungbúin var líka unga stúlkan á svipinn, sem sat við eitt skrifborðið og laut niður yfir stóra höfuðbók, önnunum kafin við að leggja saman hverjar dálkaraðirnar eftir aðrar. Hún var í þungu skapi af því hún vissi að í dag yrði hún alein á skrifstofunni, allan liðlangan daginn, því félagi hennar þar, sem líka var ung stúlka, hafði í gær beðið verslunareigandann um leyfi til að vera heima vegna einhverra atvika viðvikjandi fólkinu hennar.

Það var miklu skemtilegra þegar þær voru báðar, jafnvel þótt þær hefðu engan tíma til að tala saman. Það var þó einskonar félagskapur.

En í dag hafði hún ekki einu sinni þessa litlu hressingu. Nú reið að eins á að halda áfram að reikna og skrifa til klukkan 2, hlaupa svo yfir á matsölustaðinn í þessu hundaveðri, og gleypa í sig matinn þessa einu klukkustund, sem veitt var náðarsamlegast fyrir matmálshvildartíma, og vera svo aftur komin að skrifborðinu sínu klukkan 3, og vinna þar stöðugt til klukkan 8. Og fyrir þessa óhollu kyrsetuvinnu, þetta dauðþreytandi þrælaverk með höfði og heila í 10 klukkustunda langan vinnudag, fékk hún að eins 65 krónur um mánuðinn, og mátti vera glöð og þakklát að fá þessa stöðu, sem margir fegnir vildu fá, jafnvel fyrir lægri laun. — Auðvitað bara ungar stúlkur. Já, hr. Stenman mátti vist leita lengi áður en hann fyndi nokkurn karlmann, sem vildi taka slíka vinnu að sér fyrir aðra eins borgun.

Nú heyrðist gengið hratt á gólfdukkum í innri skrifstofunni og á næsta augnabliki var hurðinni lokið upp.

Jú, jú! Það var húsbóndinn sem kom með fæcinar skrifadar pappírsarkir í heuginni.

»Góðan daginn ungfrú! Það liggur vist bærliga á yður í dag í þessu fallega veðri, og svo þegar þar við bætist að þér verðið að vera alcin?»

Hann var ætíð svo glaðlegur og gamansamur hann hr. Stenman, og vingjarnlegur var hann ætíð líka í sjón. Það var eins og maður kæmist ætíð í betra skap, þegar hann kom inn í

skrifstofuna, því það var enginn þóttablandinn rannsakandi húsbóndasvipur yfir honum, sem væri að skygnast eftir göllum og ávirðingum í hverju horni. Hann hafði enn þá aldrei sést skifta skapi hér á skrifstofunni, ekki einusinni verið fýldur eða ónotalegur, því var öll vinnan miklu léttari. Maður vildi að minsta kosti gera honum til hæfis.

»Mér þætti vænt um að geta fengið þessi blöð hreinskrifuð, sagði hann. »Þér megið nú ekki verða svona óttaslegin á svipinn. Eg veit vel að þér hafið ekki tíma til þess ungfrú mín. En getið þér ekki bent mér á einhvern, sem skrifar vel?»

Unga stúlkan, sem hét Ellen Karén hafði staðið upp til að heilsa húsbóndanum þegar hann kom inn, svaraði þegar:

»Jú, ungfrú Hallgren«.

»Hallgren«, eudurtók húsbóndinn, hægt og hugsandi, eins og hann væri að rifja eitthvað upp fyrir sér.

»Hún hefir einu sinni skrifað eitthvað fyrir okkur, þegar við auglýstum að við þyrftum á hreinskrift að halda. Það var í vora«.

»Hallgren«, endurtók hann aftur. »Ern þær ekki fleiri systur?»

»Ekki nema tvær, svo eg viti til«.

»Það varð stundarpögn, svo ekkert heyrðist nema ganghljóðið í klukkunni.

»Eg held eg þekki þær«, sagði hann, og varð um leið harðlegur á svipinn. »Vorur það ekki þær, sem flentust úti með frú Reimar, konunni konsúlsins, vinar mínar«.

»Það veit eg ekki«, svaraði Elín fálega, og settist aftur við skrifstírnar. »Eg held að það hafi verið eldri systirin«.

»Nú, jæja!«

Hann sagði ekki meira, en settist niður við annað borð og leit aftur yfir blöðin.

Í dag getur hann beinlínis gramið manna, hugsaði Elín með sér, meðan hún var að leggja saman töludálkana. Hún hafði þó aldrei ímyndað sér að hann gæti verið svona smásálarlegur og hleypidómafullur. Hvað kom honum eiginlega við með hverjum ungfrú Hallgren flentist, ef hún gat leyst verk sitt vel af hendi, og það gerði hún. Síðasta hreinskriftin var óaðfinnanleg . . . Og nú ætti að sparka henni frá öllu. Og fyrir hvað? Elín gat ekki skilið að svo hygginn maður eins og húsbóndinn hennar var, gæti verið svo þröngsýnn og hleypidómafullur! Því þótt hin skrautgjarna frú Reimar hefði valdið hneyksli og ausið skömm og örvæntingu yfir mann sinn, þegar hún hljóp burtu með forsöngvaranum þar frá kirkjunni, þá var það undarlegt að hr. Stenman vildi ekki veita yngri systurinni vinnu þó eldri